

компетентності сполучений із самоаналізом і самооцінкою особистості, які є внутрішнім стимулом професійного самовизначення [1, с. 26]. Тож доречно буде проводити конференції, круглі столи, диспути. Найчастіше виникає у слухачів проблема, пов'язана з відсутністю логічної структури доповіді. Щоб уникнути даної помилки, особливо на перших порах, важливо допомагати кожному індивідуально. Протягом навчання слухач має навчитися використовувати свої знання у майбутній професійній діяльності, отримати навички, які допоможуть знаходити рішення проблем, які можуть виникати. Тож формувати професійну впевненість та компетентність у слухачів необхідно за допомогою проектного навчання, створення реальних ситуацій, проведення практичних відпрацювань та відвідування тактико-спеціальних навчань. Відпрацювати професійні вміння та навички можна як під час самостійного дослідження, а також під час практики. Формувати професійні компетентності у слухачів можна також за допомогою розвитку їх творчого потенціалу, який у майбутньому допоможе розвиватися слухачу як професіоналу. «Творча особистість – це креативна особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх чинників набула необхідних для актуалізації творчого потенціалу додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах творчості», – вказує С. Сисоєва [3, с. 14]. Тож необхідно розвивати у слухачів професійну креативність. Важливим є проведення додаткових консультацій, де завдяки співпраці з викладачами можна розкрити науково-дослідний потенціал слухача.

Застосування різних шляхів і методів формування професійних компетентностей у слухачів професійно-технічних навчальних закладів системи ДСНС України допоможе стимулювати самостійне, індивідуальне та колективне навчання, а також мотивуватиме слухачів до активного та постійного розвитку професійних умінь і навичок.

Список використаних джерел:

1. Морева Н.А. Педагогика среднего профессионального образования: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / Н.А. Морева. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 272 с.
2. Нічуговська Л.І. Формування професійної компетентності в системі математичної підготовки студентів економічного профілю [Текст] / Л.І. Нічуговська// Дидактика математики: проблеми і дослідження: Міжнар. зб. наук. пр. – Донецьк, 2003. – Вип. 20. – С.3–12.
3. Сисоєва С.О. Теоретичні і методичні основи підготовки вчителя до формування творчої особистості учня: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / С. О. Сисоєва. – К., 1997. – 428 с.

КІМНАТНІ РОСЛИНИ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ШКОЛЯРІВ З БІОЛОГІЇ

Гомля Л.М., Буцька М.О.
(Полтава, Україна)

Останнім часом експериментальній та науково-дослідній роботі приділяється належна увага. Відомо, що для опанування необхідною сумою знань недостатньо знати лише теоретичний матеріал, його слід тісно пов'язувати з проведенням лабораторних, практичних, експериментальних робіт. І саме в біології як одній з природничих наук велике значення має експеримент, що дає

можливість подолати віково-психологічний бар'єр учнів 6-7 класів у вивченні біології. Для учнів цього віку характерне переважання чуттєво-образного, конкретного мислення над логічно змістовим, абстрактним, недорозвиненість цілого ряду навичок, швидка стомлюваність.

Тому у процесі біологічного експерименту розвиваються пізнавальні здібності, виникає і зберігається дослідницький інтерес до біології, формуються переконання, розвиваються біологічні поняття та світогляд.

Науково-дослідницька діяльність школярів – одна з форм позакласної роботи в сучасній школі, яка спрямована на формування в учнів мотивації до навчання, підвищення пізнавального інтересу до більш глибокого вивчення й розуміння природних процесів і явищ, формування системного біологічного та екологічного мислення, виявлення обдарованих дітей, розвиток їх творчої ініціативи та індивідуальних здібностей.

Практична частина науково-дослідної роботи передбачає виявлення в учнів сформованості навичок експериментатора, володіння основними методами наукових досліджень. Практичні завдання вимагають від учнів умінь користуватися лабораторним обладнанням, порівнювати, аналізувати та робити висновки [7].

Організація занять гуртків та проведення дослідів з кімнатними рослинами є одним з ефективних засобів формування практичних умінь і навичок, поєднання навчання з практикою вирощування рослин. Правильно організована дослідницька робота виробляє в учнів спостережливість, умінь самостійно проводити нескладні дослідження, робити висновки, пізнавати прості явища, привчає до творчих пошуків щодо застосування знань у практичній діяльності. У процесі проведення дослідів учні виконують різні операції по догляду за рослинами. Спираючись на знання з біології, учні визначають, як рослини забезпечені елементами мінерального живлення, вивчають водообмін, фотосинтез, застосування різних регуляторів росту, строки підживлення кімнатних рослин, ознайомлюються з найважливішими процесами, що відбуваються в рослинному організмі. Проведення дослідів з кімнатними рослинами зацікавлює школярів до дослідницької справи, сприяє набуттю потрібних навичок, переконує їх у необхідності вивчення біології [1].

Результати досліджень учнів доцільно обговорювати в класі під час вивчення певних тем, вчити аналізувати одержані результати. Так, вивчаючи тему «Основні функції рослинного організму», учні можуть використати дані досліджень ряду процесів: вбирання води рослиною, пересування води по рослині, випаровування води рослиною (транспірація), мінеральне і повітряне живлення, засвоєння води рослиною. Важливо переконувати учнів, що від цих процесів залежить ріст, розвиток, цвітіння і плодоношення рослин.

У куточку живої природи можна провести прості досліди під час позакласної роботи з учнями 6-х класів. Їхнє виконання допоможе учням пов'язати фізіологічний матеріал з анатомічним, глибше зрозуміти взаємозв'язок рослинного організму з умовами довкілля.

Більшість дослідів з кімнатними рослинами вимагає тривалого часу, а тому зазвичай дослід закладають на уроках, а спостереження за ходом дослідів учні здійснюють у позаурочний час. Позаурочну роботу можуть виконувати весь клас або група школярів. Вона може бути пов'язана зі змістом уроку, а часто є підготовкою до нього чи його продовженням.

У позакласній роботі з кімнатними рослинами розрізняють такі форми: індивідуальні заняття, епізодичні групові заняття, заняття гуртків, масові заходи. За допомогою проведених дослідів учні переконуються, що живлення рослин є важливою частиною обміну речовин у рослині. Воно визначає напрям біохімічних перетворень речовин, ріст і розвиток, продуктивність рослин і якість цвітіння та плодоношення. Учні мають можливість експериментально дослідити, що умови мінерального живлення рослин можна регулювати внесенням органічних і мінеральних добрив у ґрунт, кореневим і позакореневим підживленнями. Внесені у ґрунт добрива впливають на мікробіологічні процеси і підвищують родючість ґрунту.

Для проведення дослідницької роботи з питань розмноження кімнатних рослин насінням треба мати різноманітні види ґрунтів для виготовлення ґрунтових сумішей та різні добрива для підживлення. Учні на уроках біології дізнаються, що вміст води в рослинних клітинах становить 70-90%, а це сприяє проходженню біохімічних реакцій в організмі, охолодженню тіла рослин і в спеку оберігає рослину від перегрівання, зумовлює пружність, або так званий тургосцентний стан рослинного організму [2-6].

Школярі можуть зробити висновок, що в основі життя на нашій планеті лежить фотосинтез – процес життєдіяльності зеленої рослини, при якому важливу роль відіграє вода. Це єдиний процес у біосфері, що нагромаджує енергію Сонця. Мінеральне й водне живлення стимулюють і поліпшують фотосинтетичну діяльність рослин, сприяють активному використанню продуктів фотосинтезу для росту і розвитку рослин. Вивчаючи повітряне живлення рослин, учні спостерігають, як відбувається утворення крохмалю на світлі, вивчають властивості хлорофілу, визначають інтенсивність і продуктивність фотосинтезу. Так, при вивченні теми «Ріст і розвиток, їхній взаємозв'язок», учні проводять підсумки дослідницької роботи і записують висновки: «Ріст – це незворотний процес збільшення розмірів рослин, обумовлений діленням клітин і збільшенням їхнього об'єму. Характер росту, його інтенсивність, послідовність утворення окремих органів характеризують загальний фізіологічний стан рослин» [6].

Під розвитком учні розуміють якісні морфологічні й фізіологічні зміни в рослинному організмі під час онтогенезу, які обумовлені внутрішніми особливостями організму і впливом зовнішніх чинників. Школярі переконуються, що за нормального функціонування рослинного організму ріст і розвиток – це нерозривно пов'язані процеси. Отже, досліді щодо вивчення розвитку, спостереження фотоперіодизму, регуляції росту і цвітіння кімнатних рослин, які проводяться на позакласних заняттях учнями 6, 10 і 11 класів, відіграють важливу роль у формуванні спостережливості та самостійності школярів.

Список використаних джерел:

1. Барна М.М. Кімнатні рослини у навчально-виховному процесі з біології: навчальний посібник / М.М. Барна, Л.С. Барна, О.О. Семенів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 160 с.
2. Загальна методика навчання біології: навч. посібник / І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.; за ред. І.В. Мороза. К.: Либідь, 2006. 592 с.
3. Кімнатні рослини куточка живої природи: (фото, паспорти та методичні рекомендації вчителям біології) / Сумський державний педагогічний університет, Кафедра ботаніки; уклад. Л.П. Міронець. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2013. 40 с.

4. Неведомська Є.О. Типологія навчальних завдань для формування біологічних понять / Є.О. Неведомська // Біологія і хімія в школі. 2003. № 2. С. 30–33.

5. «Про затвердження Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів» – наказ міністерства освіти і науки України № 456 від 09.08.2002 р. // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0715-02>.

6. Родінка О.С. Екологічні особливості кімнатних рослин / О.С. Родінка // Біологія і хімія в школі. 2005. № 6.

7. Цуруль О.А. Формування в учнів біологічних понять: психолого-педагогічні засади та методичні особливості : навчально-методичний посібник / О.А. Цуруль. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. 247 с.

СУТЬ І ПАРАМЕТРИ КУЛЬТУРИ ОХОРОНИ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРА З УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Гриньов С.Я.
(Полтава, Україна)

Формування активної позиції керівників у вирішенні питань охорони праці на виробництві починається з усвідомлення ними відповідальності за виконання організаційно-технічних рішень, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов праці.

Поняття «Культура охорони праці» з'явилося порівняно недавно і застосовується у вузькому колі спеціалістів. Є підстави вважати, що більшість керівників на виробництві, у тому числі спеціалісти служб охорони праці, знають, що таке культура, якість, дисципліна праці, але про поняття «культура охорони праці» мають недостатнє уявлення.

Культуру охорони праці можна визначити як систему і методи вирішення проблем охорони праці, що склалися на цьому підприємстві, традиції, цінності, переконання, норми та правила, які формують характерний імідж підприємства (фірми, компанії), що визначає безпечний стиль поведінки персоналу, приймається його більшістю, забезпечує вирішення цільових завдань і заданий рівень безпеки.

Соціальний запит часу можна визначити такою формулою: від компетентного керівника до компетентного працівника виробництва. Поняття «компетентний керівник» окрім професійної підготовки, передбачає ще й інші якості та вміння. Це людина, яка вміє працювати в команді, комунікабельна, може самостійно приймати рішення, творчо мислити, людина ініціативна, здатна генерувати нові ідеї, уміє уникати будь-яких конфліктних ситуацій і виходити з них, дотримуватися правил охорони праці.

Компетентнісний підхід є провідним для освітніх політик у країнах Організації європейського співробітництва та розвитку (ОЄСР). Основою його є ідея виховання компетентної людини, компетентність якої виявляється у різних сферах життєдіяльності, зокрема й культурі охорони праці. Такий підхід, на думку науковців і політиків, сприятиме зростанню конкурентоспроможності людини завдяки розвитку якості виробничої сфери. В сучасній науковій думці вимальовуються позиції, що визначають ставлення до компетентнісного підходу, на які звертали увагу В.І. Байденко, О.Г. Бермус, В. О. Болотов, Н.В. Євдокимова, І.Г. Єрмаков, С.Ф. Клепко, О.В. Овчарук, О. І. Пометун, В. В. Серіков та інші науковці.